

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

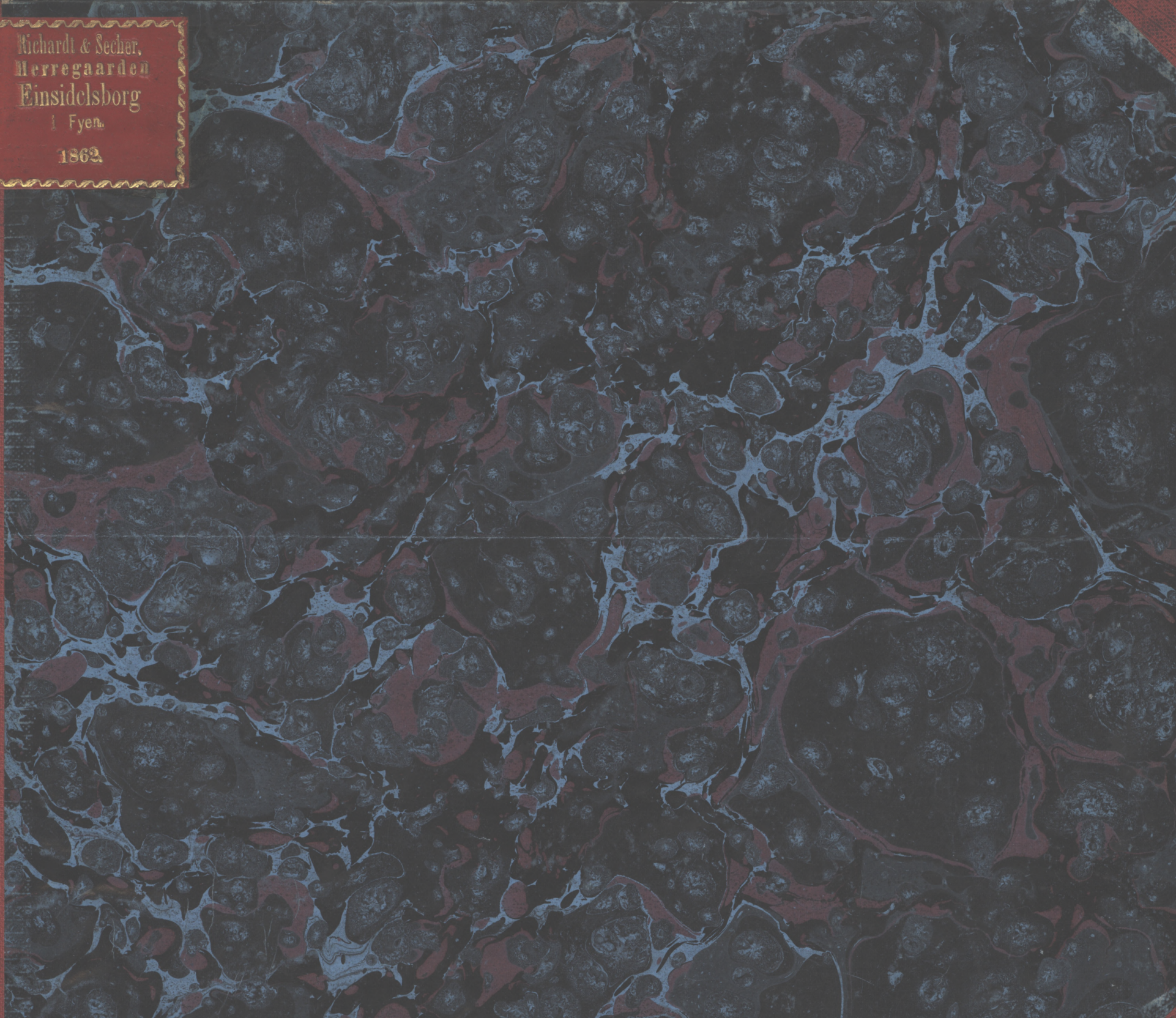
Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Richardt & Secher,
Herregaarden
Einsidelsborg

1 Fyen.

1862.

E. Richardt del. Nordahl Grove & Kittendorff lith.

C. A. Reitzel's Forlag

I. W. Tegner & Kittendorff's lith. Inst.

EINSIDELSBORG

i Fyn.

EINSIDELSBORG

i Fyn.

Det nordligste Herred i Fyn er Stam Herred; tæt vest for Dens nordligste Punkt Agernæs banner Rattedgattet to Viger, Næraa Strand og den mindre Klinte Strand. I dette Herred, der hører til Odense Amt og er en Del af den frugtbare, tildels skovløse „Slette“, er Krogsbølle Sogn det nordligste. Den sydlige Del af det i øvrigt flade Jordsmon straaner noget imod de to Nabo sogne Nørre-Næraa og Veberslev, og her findes en stor Mængde Lørve-moser, der uden Tvivl for mange Hundrebaar siden have været Hæddugter, hvorom man mindes ved flere Bynavne. Krogsbølle Sogn udgjorde forðum to Sogne, Hundstrup og Agernæs eller Rjørup.

I Krogsbølle laa i Begyndelsen af det 15de Hundrebaar en Gaard, som Hr. Bjørn Oluffen i Aaret 1409 tilstod, at Fru Sille, Peder Knud-sens Enke, havde overdraget ham, og han lovede at give hende deraf, hvad der efter deres fælles Venners Skjøn kunde være billigt. 1428 paalagde Kong Erik ved et aabent Brev Fynboerne, at de skulde holde Hr. Bjørn

Oluffen til at overlevere Thomas Suel 1 Gaard i Krogsbølle og 3 Gaarde i Veberslev Sogn, hvilke han dels havde kjøbt, dels havde i Pant af Fru Sille, og hvortil Hr. Bjørn Oluffen tilforn var bleven dømt ved Lands Lov og Ret. Ti Aar senere skjøde denne Thomas Suel af Krogsbølle i Følge et Tingsvidne alt det Gods med Grund og Rettighed, han ejede i Fyn, ihvor det laa eller kunde findes, til Eggert Frille, Lensmand over Dre Birk. Ogsaa senere i samme Hundrebaar boede der andre Adelsmænd i dette Sogn end Ejerne af Rjørup Hovedgaard. I et Tingsvidne af Hundstrup Sognestævne af 1489, hvilket Klavs Mattisen af Krogsbølle fik om, at det vestre Skovhoved i Borbese Skov var Krogsbølle rette Enemærke, omtales Thomas Sydel og Fru Botilde som de, der tidligere havde boet i denne By og brugt hin Skov; og deres Tjenere med dem.

Imidlertid Bøndergaardene i Krogsbølle var der en, som hed Skovgaard, senere Egebjerg og hørte under Rjørup. Den blev Herregaard noget efter

EINSIDELSBORG

i Fyn.

Midten af det 17de Hundrebaar og kaldet Einsidelsborg efter Fru Sibonia Maria v. Einsidel, der var bleven gift med Henrik Pobeusk til Rjørup. Deres Søn Mavriks Pobeusk blev den 4de Januar 1672 dansk Baron og fik af det gamle Rjørup Gods den ene Del, hvis Hartkorn efter Matriklen af 1688 var 500 til 600 Tønder, og den 25de Maj 1676 blev han Friherre til Einsidelsborg. Lenspligten var en Ridehest eller 100 Kroner. Hans Hustru var Fru Margrete Suel, Datter af Malte Suel til Maltesholm og Fru Anne Kamel. Efter ham arvede hans Søn Malte Pobeusk eller Putbus Baroniet og blev ligeledes ved Arv efter sin Farbroder Baron Rudolf Abraham Besidder af Baroniet Rjørup, hvilke Godsfer nu igjen bleve forenede. Da Malte Putbus i Aaret 1705 var den eneste Mand af denne fornum talrige Slægt og derved ligeledes var bleven Besidder af sine Forfædres Godsfer paa Nhygen og ophøjet baade til preussisk og svensk Greve, bleve han og hans Børn snart fremmede for Danmark. Han var født 1671 og blev gift med Magdalene Sibonia Juliane Rigsgravinde af Promnitz, der døde 1728. Hans ældeste Søn Mavriks Ulrik, født 1699, død 1769, blev Greve af Putbus og svensk Serafimerribber. Da denne som Arvelandmarskalk paa Nhygen nødvendig maatte blive der paa Den, søgte og fik Baron Malte Putbus i Oktober 1748, to Aar før sin Død kongelig Tilladelse til at afstaa de to fynske Baronier til hans anden Søn Baron Anselm Karl, der var Major i den danske Garde. Men han havde ikke Baronierne længer end til April 1769, da han med Kongens Samtykke afstod dem til sin ældre Broder Malte Frederik Putbus. Denne blev ogsaa Kjed af de to Godsfer og folgte dem i Følge Bevilling af 5te Januar 1781.

Kjøberen var Soakim Godske Moltke af Bregentved, der efter frit

Balg kunde sælge Godsferne igjen eller ogsaa for sig og Efterkommere faa Lensbrev paa dem med friherrelige Rettigheder; af den sidste Tilladelse gjorde han ikke Brug. Som Ejer af Einsidelsborg lod han udføre storartede Arbejder. Han begyndte næmlig omtrent 1786 ved kostbare Inddæmninger at vinde Land fra Stranden. Ved en Sluse af hugne Sten med dobbelte Porte og en hollandsk Vejrsmølle fikrede han sit Dytte fra Havet. Ved 5 Inddæmninger, der forbandt flere smaa Holme med det faste Land, indvandt man efterhaanden den hele Vig, der gik ind imellem Rjørup og Einsidelsborg, saa at i Aaret 1806 et Fladeindhold af 606 Tdr. 4 Skpr. Land var indtaget til Græsning; de smaa Holme vare indbragne under Hovedgaardens Sædemarker; af det faste Land var et ligesaa stort Fladeindhold blevet frit for Havets tidligere Oversvømmelser om Efteraaret. Derved blev der saaledes ej alene indvunden betydelig Græsning og Højbjergning til Hovedgaarden; men Landsbyen Algeræs vandt ligeledes en Del Algerland og omtrent 1300 Tønder Land Græsningsjorder. Da Grev Soakim Godske Moltke efter sin Faders Død i Aaret 1792 overtog Grevskabet Bregentved og med det en betydelig Gæld, folgte han kort Tid efter de to fynske Godsfer, som bleve kjøbt af den forhenværende Generalguvernør over de danske Besiddelser i Vestindien, Ulrik Vilhelm v. Koepstorff, der var født i Aaret 1730. Han blev den 12te Juni 1810 ophøjet til Greve og oprettede Grevskabet Koepstorff, som kom til at bestaa af Einsidelsborg og Rjørup Godsfer samt et Sukkerhus i Odense og 200,000 Rdlr. i Bankfonds. Han oprettede dette Grevskab for sin Søstersøn, men vedblev at bo paa Einsidelsborg indtil sin Død i Aaret 1821.

Grev Koepstorffs Søstersøn var Christian Alexander v. Petersborff, der var født 1762 og var en Søn af Major Ulrik Christian v.

EINSIDELSBORG

i Fyn.

Petersdorff og Hedevig Sofie Christiane v. Koepstorff. Han blev samme Dag som Morbroderen ophøiet til Greve og var gift med Birte Kathrine Suel, Datter af Gehejmeraad Gregers Christian Suel til Hverringe og Amalie Christiane v. Raben. Han havde Grevstabet ifkun i tre Aar; thi han døde i Aaret 1813. Ved hans Død blev Sønnen Gregers Christian Frederik Petersdorff Besidder af Grevstabet. Han var født 1800, giftebe sig i Aaret 1822 med Domsfru Lovise Schouboe, hvis Fader var Rancelliraad Frederik Christian Schouboe, og hendes Moder var Volette Sandrue. Greven døde i Aaret 1839 som Hoffjægermester. Efter ham arvede hans ældste Søn Grev Ulrik Wilhelm Petersdorff Grevstabet, og da han allerede døde 1846, blev hans yngre Broder, den nuværende Besidder, Grev Christian Alexander Petersdorff, hans Efterfølger. — Lenspligten er 200 Speciesbukater.

Einsidelsborg har en smuk Beliggenhed midt i en Skov. Hovedbygningen, der blev opført for henimod 30 Aar siden af den nuværende Besidders Fader, da det ældre Stuehus efterhaanden var blevet brøstfældigt, har to Etager og er opført i italiensk Stil.

I Begyndelsen af dette Hundrebaar havde Godserne Einsidelsborg og Rjorup tilsammen frit Hartkorn Ager og Eng 127 Tdr. 5 Skpr. 1 Fdk. 1 Alb., Skov- og Møllestyk 11 Tdr. 7 Skpr. 2 Fdk., imedens det ufri Hartkorn udgjorde 950 Tdr. 5 Skpr. 1 Fdk. 2 Alb. Ager og Eng og 7 Tdr. 1 Skpe. 3 Fdk. 2 Alb. Skov- og Møllestyk. Deraf havde selve Einsidelsborg 51 Tdr. 3 Skpr. 1 Fdk. 2 Alb. frit Ager og Engs Hartkorn og 7 Tdr. 2 Skpr. 2 Fdk. 2 Alb. Skov- og Møllestyk og end videre under Hovedgaarden 15 Tdr. 7 Skpr. 2 Fdk. 1 Alb. ufrit Ager og Engs Hartkorn, altsaa i alt

74 Tdr. 5 Skpr. 2 Fdk. 2 Alb. Hartkorn. Avlsgaarden Bugholm i Bederslev Sogn havde 13 Tdr. ufrit Hartkorn. Efter den ny Matrikkel udgjorde Godserne Einsidelsborg og Rjorup i Aaret 1852 873 Tdr. 2 Skpr. = Fdk. 2 $\frac{1}{2}$ Alb. Ager og Engs Hartkorn, hvoraf selve Einsidelsborg havde 78 Tdr. 1 Skpe. 2 Fdk. 2 $\frac{1}{4}$ Alb. Ager og Engs Hartkorn, og da Rjorup havde 68 Tdr. = Skpr. 3 Fdk. 1 Alb., udgjorde Hovedgaardene 146 Tdr. 2 Skpr. 2 Fdk. = $\frac{1}{4}$ Alb. Hartkorn, Skovstykken var 9 Tdr. = Skpr. = Fdk. 1 Alb. og Møllestykken 9 Tdr. Bøndergodsets Hartkorn var 726 Tdr. 7 Skpr. 2 Fdk. 2 $\frac{1}{4}$ Alb. Ager og Eng. Det var fordelt imellem 125 Fæstegaarde med 681 Tdr. 1 Skpe. 3 Fdk., 135 Fæstehuse med 38 Tdr. 1 Skpe. 1 Fdk. 2 Alb., 9 Legehuse med 3 Tdr. 7 Skpr. 1 Fdk. 2 Alb. og 2 Thendehuse med 1 $\frac{1}{4}$ Alb.; 19 Huse havde ikke anden Jord end en Have; 3 Tdr. 4 Skpr. 3 Fdk. 2 $\frac{1}{2}$ Alb. af Bøndergodsets Hartkorn vare indtagne til Skovdyrkning. Afskillige Aar i Forvejen var Høveriet næsten aldeles blevet afføstet, med Undtagelse af at alle Gaardsfæsterne, hvis Tal den Gang opgaves til 118, vare pligtige til aarlig at skære, stable og hjemkjøre til Einsidelsborg Teglbærk hver 6—8 Ræs Løv imod for en vis billig Betaling at faa Mursten til sine Gaarde, og desuden skulde 92 af disse Gaardmænd hver aarlig gjøre 4 Egter og 4 Dages Arbejde i Høstet og Høst. Til Grevstabet høre den oven nævnte Avlsgaard Bugholm og Vebøl i Klinte Sogn; Dens Fladeindhold er 431 Tdr. Land, af hvilke de 269 Tønder Land ere Egestov. I Begyndelsen af Aaret 1860 hørte til Grevstabet Koepstorff omtrent 1101 Tdr. Hartkorn af alle Slags, hvoraf under Hovedgaardene 181 Tdr., bortfæstet Hovedgaardsjord 14 $\frac{1}{2}$ Tdr., Bøndergods 703 Tdr., Kirke- og Kongetiender 202 $\frac{1}{2}$ Tdr.; det ejede end videre: i Bankaktier 7,600 Rdlr. og i Fideikommiskapitaler 233,075 Rdlr. De det tilhørende

EINSIDELSBORG

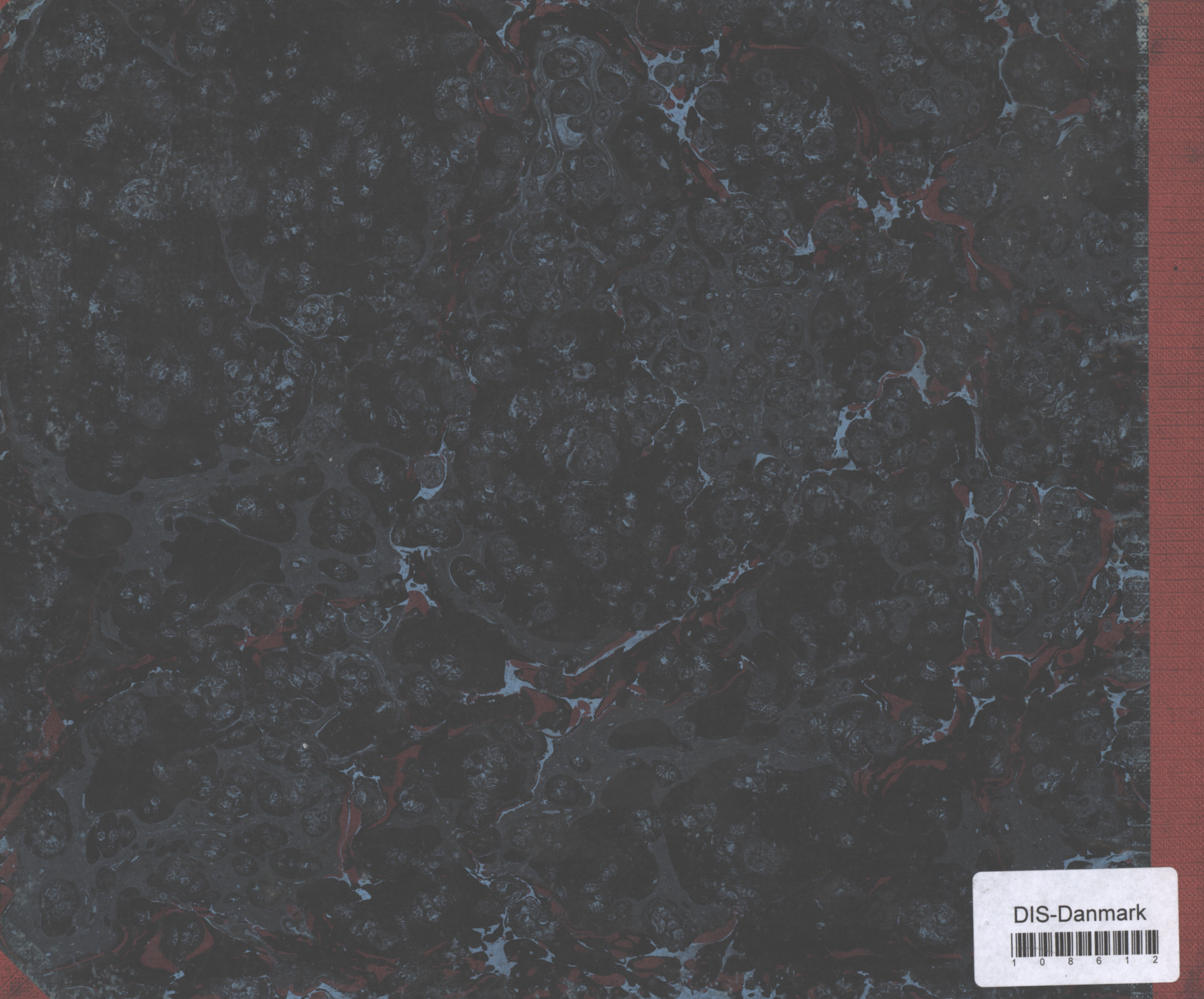
i Fyn.

Kirker ere Krogsbølle med matrikuleret Kirke- og Kongetiende 29 Ldr. 2 Skpr. hver og med 439 Ldr. 3 Skpr. 1 Fdk. 1 Alb. Tiende ydende Hartkorn, Nørre-Næraa med matrif. Kirke- og Kongetiende 25 Ldr. 2 Skpr. hver og 324 Ldr. 7 Skpr. 2 Fdk. 1 Alb. Tiende ydende Hartkorn og Vederslev med matrif. Kirke- og Kongetiende 21 Ldr. 6 Skpr. hver og 176 Ldr. 3 Skpr. 1 Fdk. Tiende ydende Hartkorn. Før 1849 havde Besidderen Forslagsret til Embedet som Birkedommer og Skriver ved Koepstorff Birk og til de to Præstefald Krogsbølle samt Nørre-Næraa og Vederslev. — For 6 fattige paa Gøbserne byggede Grev Malte Putbus kort før 1750 et Hus ved Hundstrup By paa 10 Fag; 1798 stiftede en af Baroniernes sidste Besiddere et Legat paa 500 Rdlr. for disses fattige. Ligeledes har Grev Koepstorff sørget for dem ved et Legat paa 1000 Rdlr. og ved et andet, af hvilket Renten skal lægges til Kapitalen indtil Aar 1900.

Til Hovedgaardens Einsidelsborg hører et Fladeindhøld af 500 Ldr. Land Ager, 60 Ldr. Land Eng, 150 Ldr. Land Mose, 1179 Ldr. Land indbæmmet Jord og 273 Ldr. Land Skov.

Sagnet fortæller, at der forbum i Gammelherre Skov ved Einsidelsborg var en Røverbande, som en Nat ved Juletid kom til Skovgaard og drak af Bondens Juleøl. Men Konen sneg sig bort og løb til Rjørup, hvor den Gang Hr. Peder Hofeøl, Drosten, boede. Hun fortalte ham, at Røverne vare paa Skovgaard. Da kaldte Drosten sine Folk sammen, og med dem red han til Gaarden, hvor Røverne nu bleve fangne og dræbte, uagtet en af dem lovede at ubrede 8 Tønder Guld og 8 Tønder Sølv, hvis han maatte beholde Livet. Den fornemste af Banden siges at have været en Kongesøn og den ringeste en Præsteføn; der i Eggen synger man endnu en Bise om denne Begivenhed.

DIS-Danmark

1 0 8 6 1 2